

Proefsleuvenonderzoek Ruiselede- Ommegangstraat

Janiek De Gryse & Caroline Ryssaert

RUBEN WILLAERT BVBA
Afdeling Archeologie

Colofon

Ruben Willaert bvba

Auteurs: Janiek De Gryse & Caroline Ryssaert

Foto's, tekeningen en plannen: Ruben Willaert bvba

In opdracht van: Verhegge Marc bvba

© Ruben Willaert bvba, Sijsele, mei 2009

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
1. Algemeen	2
1.1. Inleiding	2
1.2. Situering	2
1.2.1. Lokalisering	2
1.2.2. Fysisch-Geografische gegevens	3
1.2.3. Ruiselede: archeologische gegevens.....	4
2. Methodiek.....	5
2.1. Vooropgestelde strategie	5
2.2. Onderzoeksmethode	5
3. Resultaten	7
3.1. Algemene waarnemingen.....	7
3.2. Stratigrafie	7
3.3. Archeologische gegevens	8
3.3.1 Losse Vondsten.....	8
3.3.2. Sporen en Structuren	8
4. Evaluatie en advies	12
Bibliografie.....	14
Bijlagen.....	15
1. Gegeorefereerd plan met inplanting van de proefsleuven.....	15
2. Omtrek en oppervlakte van de proefsleuven.....	16
3. Overzichtsplan.....	17
4. Overzichtsplan met archeologisch advies	19
5. Spoorformulieren	20

1. Algemeen

1.1. Inleiding

Het archeologisch onderzoek te Ruiselede (prov. West-Vlaanderen) vond plaats ter hoogte van de Ommegangstraat. Op dit terrein wordt in de nabije toekomst een verkaveling aangelegd. Omdat deze werken in grote mate archeologische sporen kunnen vernietigen, stuurde het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed aan op een verkennend proefsleuvenonderzoek. Het onderzoek werd uitgevoerd door Ruben Willaert bvba¹, meer bepaald door Caroline Ryssaert en Janiek De Gryse. De VMSW, De Mandel en Vivendo namen de verantwoordelijkheid voor dit onderzoek op zich. Het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed stond in voor de administratieve begeleiding van het project. Het onderzoek kreeg de opgravingsvergunning 2009/105 en de archeologische werkcode RUIS09OM.

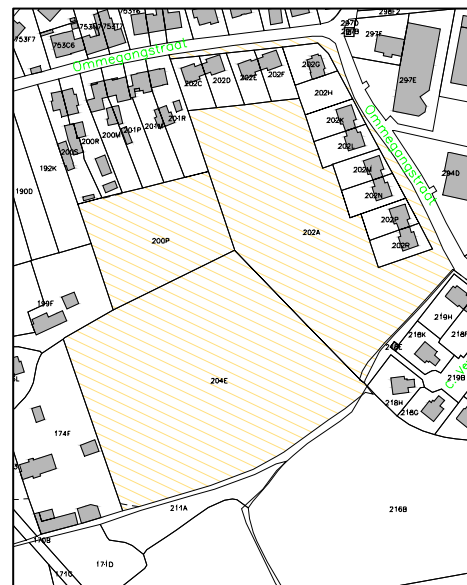
Het terreinwerk nam 6 werkdagen in beslag (21 - 28 april 2009) en werd uitgevoerd door twee archeologen². De rapportage nam 3 werkdagen in beslag, met inzet van één archeoloog.

1.2. Situering

1.2.1. Lokalisering

Figuur 1: Orthofoto met lokaliseringslijst van het plangebied
(www.geovlaanderen.agiv.be)

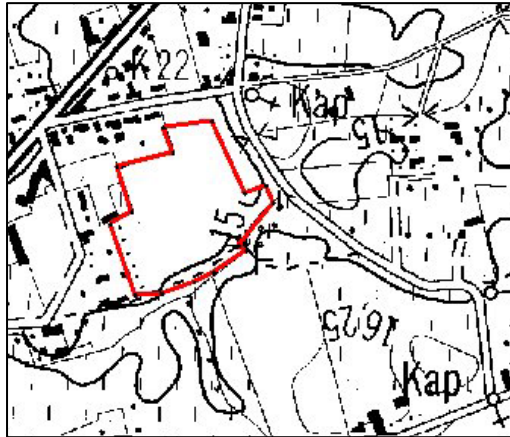
Figuur 2: Kadasterplan met lokaliseringslijst van het plangebied
(Met dank aan Studiebureau Plantec nv)

¹ Bloemisterijstraat 6, 8340 Sijsele. Website: www.rubenwillaert.be.

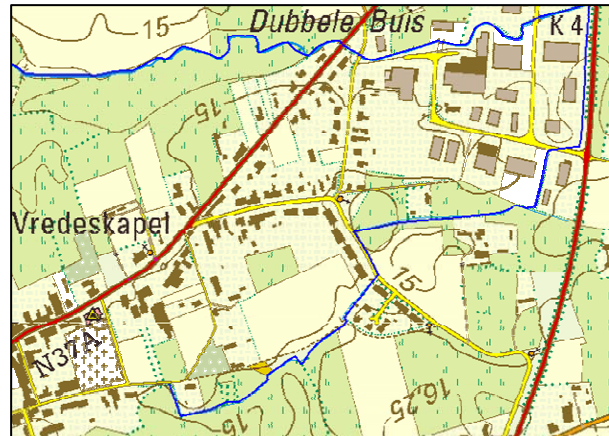
² Met dank aan Verhegge Marc bvba, de VMSW, De Mandel, Vivendo en Studiebureau Plantec nv.

Het projectgebied situeert zich in het zuiden van de gemeente Ruiselede, langs de Ommegangstraat. Aan de noord-, de oost- en gedeeltelijk ook de zuidzijde wordt de projectzone ingesloten door een woonwijk. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3,5ha en komt overeen met perceelnummers 202^a, 200^p en 204^e (Afd. 1, Sectie C).

1.2.2. Fysisch-Geografische gegevens

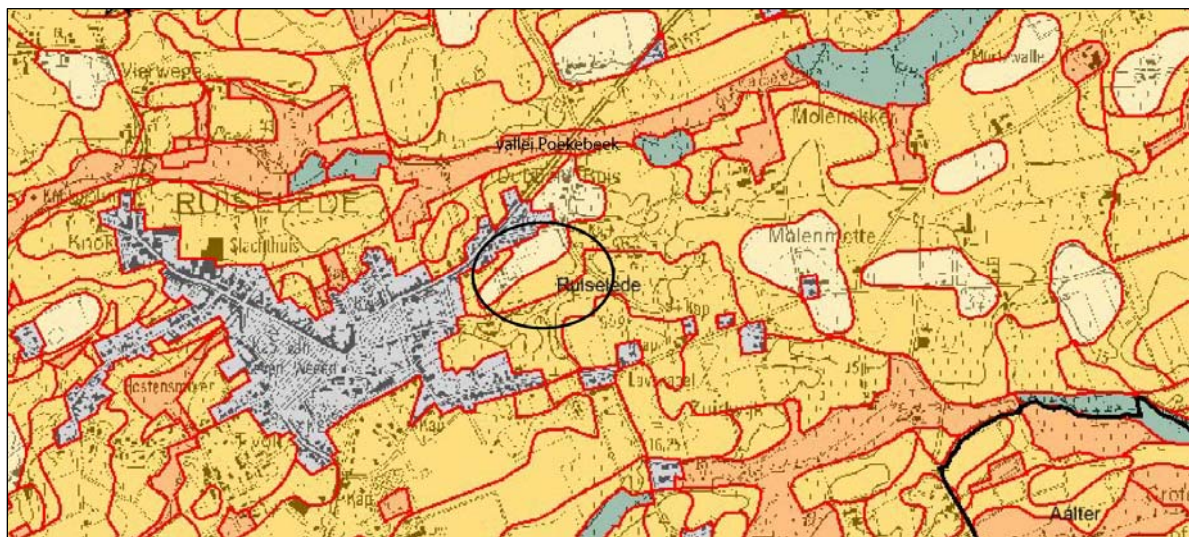

Figuur 3: Topografische kaart met lokaliserings van het plangebied
(www.geovlaanderen.agiv.be)

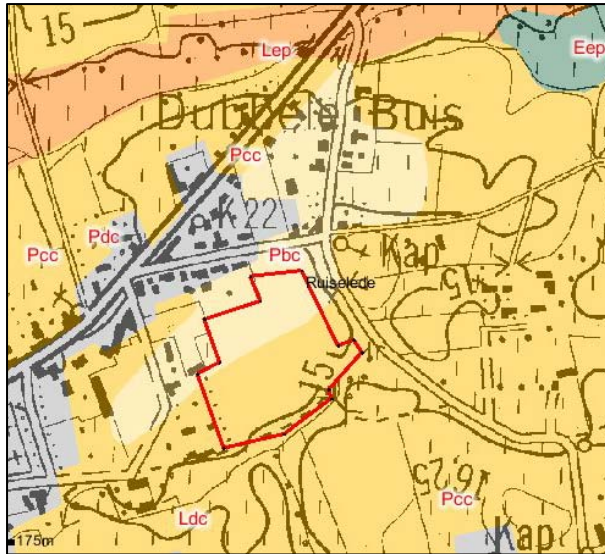

Figuur 4: Topografische kaart met lokaliserings van de Poekebeek
(www.geovlaanderen.agiv.be)

Het projectgebied is te situeren op een hoger gelegen punt in de beekvallei van de Poekebeek. Deze beek bevindt zich ca. 280m ten noorden van het projectgebied. Eén van de vertakkingen van de Poekebeek bevindt zich net ten zuiden van het projectgebied. Het terrein loopt duidelijk af in de richting van deze vertakking. Vanuit landschappelijk oogpunt bevindt het projectgebied zich m.a.w. op een gunstig gelegen positie. Het ligt in de directe nabijheid van waterlopen en bevindt zich op een strategische en drogere hoogte.

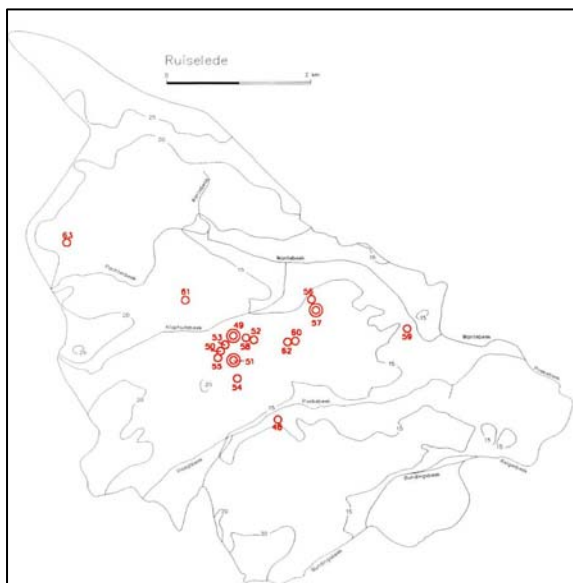
Figuur 5: Positie van het projectgebied t.o.v. de Poekebeek (www.geovlaanderen.agiv.be)

Ruiselede ligt in de overgangsstreek van Zandig naar Zandlemig Vlaanderen. Op de bodemkaart staat de noordelijke zone van het projectgebied gekarteerd als een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte verbrokkelde textuur B-horizont (Pbc). Het centrale gedeelte van het projectgebied is gekarteerd als een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte verbrokkelde textuur B-horizont. Het uiterste zuiden tenslotte is gekarteerd als matig natte zandleembodem met sterk gevlekte verbrokkelde textuur B-horizont (Ldc).

Figuur 6: Bodemkaart met lokalisering van het plangebied
(www.geovlaanderen.agiv.be)

1.2.3. Ruiselede: archeologische gegevens

Uit de luchtfotografische prospectie, uitgevoerd door de Universiteit van Gent, blijkt dat zich op het grondgebied van de gemeente heel wat restanten van grafheuvels uit de Bronstijd (2000 – 8ste eeuw v. Chr.) bevinden³. Door eeuwenoude landbouwexploitatie zijn de heuvellichamen volledig genivelleerd, maar de gracht(en) rond de voet van de grafheuvels zijn nog steeds waarneembaar. Ter hoogte van de grachten kunnen de wortels meestal dieper in de bodem indringen, wat een betere plantengroei tot gevolg heeft. Precies deze kleurverschillen in plantengroei zijn duidelijk zichtbaar op de luchtfoto's.

Figuur 7: Inventaris circulaire structuren op het grondgebied van de gemeente Ruiselede (BOURGEOIS, MEGANCK & SEMEY 1998, II, 70).

In Ruiselede blijken de meeste grafheuvels zich te concentreren op een zandige tot zandlemige opduiking langsheen de Klaphullebeek. Ten noorden van de Klaphullebeek en ten zuiden van de Poekebeek komen beduidend minder grafheuvels voor.

Op het grondgebied van de gemeente kwamen ook reeds Romeinse bewoningssporen aan het licht. Langs de Zandvleugestraat, net ten zuiden van de Klaphullebeek, werd een wegdek met afwateringsgracht aan beide zijden aangetroffen⁴. Mogelijk dateert dit wegdek uit de Romeinse periode⁵.

³ BOURGEOIS, MEGANCK & SEMEY 1998, II, 71.

⁴ VERMEULEN & HAGEMAN 1997, 3-17.

⁵ In de gracht werd behalve *archaeologica* uit de Romeinse periode ook materiaal uit de volle Middeleeuwen aangetroffen.

2. Methodiek

2.1. Vooropgestelde strategie

Bij een archeologische inventarisatie wordt getracht inzicht te krijgen in de verspreiding, de densiteit, de aard en de chronologische waarde van de eventuele archeologische sporen op het terrein.

Voorafgaand aan het archeologisch onderzoek werden *Bijzondere voorschriften bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem* schriftelijk vastgesteld door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed. Deze technische bepalingen omvatten de kwaliteitsnormen waaraan het archeologisch onderzoek dient te voldoen.

Concreet werd de methode van continue sleuven gevraagd. Bij deze methode worden lange proefsleuven ononderbroken over de volledige lengte van de percelen uitgegraven. De afstand tussen de rijen bedraagt max. 15m. De afgraving gebeurt door een kraan met platte bak, waarvan de bakbreedte minstens 1,8m bedraagt en bij voorkeur 2m. Deze graafwerken gebeuren onder de begeleiding van minstens één archeoloog, die de diepte van de aan te leggen sleuven aangeeft. De diepte van de sonderingen wordt afgestemd op de plaatselijke bodemopbouw. In totaal wordt op deze manier minstens 10 tot 12 % van het plangebied gesondeerd.

2.2. Onderzoeksmethode

Conform de bijzondere voorwaarden opgesteld door het Agentschap R-O Vlaanderen werd het projectgebied gesondeerd d.m.v. continue sleuven. Met uitzondering van de drie sleuven op perceel 200^p werden alle sleuven haaks op de beek ten zuiden van het projectgebied georiënteerd.

Figuur 8: Zicht op de proefsleuven

In totaal werden 16 sleuven getrokken, waarvan 3 op perceel 200^p (cfr. bijlage 1). De afstand tussen de sleuven bedraagt gemiddeld 12m. De breedte van de sleuven bedraagt in de regel 2m, wat overeenstemt met de breedte van de gebruikte graafbak. De lengte van de sleuven varieert en is afhankelijk van de lengte van de percelen (cfr. bijlage 2).

De proefsleuven werden door een kraan met platte bak afgegraven tot op het archeologisch leesbare niveau. In elke proefsleuf werd op een relevant sporenniveau of, indien dat niet aanwezig was, ter hoogte van de overgang van de B-horizont en de moederbodem een vlak aangelegd. Het graven van de proefsleuven gebeurde steeds in aanwezigheid van en op aangeven van de archeologen.

In enkele proefsleuven werden archeologische sporen aangetroffen die het relevant maakten om op deze plaatsen bijkomende kijkvensters te trekken. Deze kijkvensters hadden tot doel de omvang, aard en functie van de aanwezige sporen beter te kunnen begrijpen en documenteren, alsook hun ruimtelijke en chronologische relatie ten opzichte van eventuele andere aanwezige sporen te onderzoeken. In totaal werden op 5 plaatsen kijkvensters gemaakt, variërend in grootte (cfr. bijlage 2)

De proefsleuven en de kijkvensters werden digitaal ingemeten met een totaal station en gekoppeld aan het landelijk coördinatennet. Indien in de proefsleuven sporen werden aangetroffen, werd het opgravingsvlak plaatselijk opgeschaafd om vervolgens de sporen zo optimaal mogelijk te documenteren. Dit hield in: fotograferen, intekenen en beschrijven. Wat de kijkvensters betreft, werd het opgravingsvlak steeds volledig opgeschaafd omdat uit het onderzoek reeds gebleken was dat de aanwezige sporen sterk uitgelooft en dus zeer onduidelijk waren. Enkel Kijkvenster 5, ter hoogte van de toegang tot het terrein, kon wegens de slechte weersomstandigheden niet in detail opgeschaafd worden. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het aantal aangetroffen sporen in KV5.

Een beperkt aantal sporen werd gecoupeerd om meer informatie te verkrijgen over de aard en de datering van de sporen. De positie van de coupes werd digitaal ingemeten met een totaal station; relevante coupes werden analoog ingetekend op schaal 1:20. In gevallen waarin sporen gegroepeerd voorkwamen, werd hun onderlinge ruimtelijke en chronologische samenhang in de mate van het mogelijke onderzocht. Indien vondsten werden aangetroffen, werden zij zorgvuldig verzameld en geregistreerd volgens spoor en / of stratigrafisch niveau. De sporen werden voorlopig niet bemonsterd voor natuurwetenschappelijk onderzoek.

In sleuf 12 werden 6 bodemprofielen van ca. 1m lengte geregistreerd, d.w.z. gefotografeerd, getekend en beschreven. De locatie van de bodemprofielen werd digitaal ingemeten met het totaal station. Deze verzameling profielen laat toe een goede indruk te verkrijgen van de terreinopbouw van het terrein.

Rekening houdende met het feit dat het terrein in het weekend en op woensdagnamiddag door de kinderen van de woonwijk gebruikt werd om te spelen en rekening houdende met het feit dat de archeologische sporen slecht zichtbaar zijn, werd tijdens het terreinwerk zeer veel tijd gestoken in het steeds opnieuw afdekken van de archeologische sporen om degradatie tegen te gaan. Op vrije dagen werden de sleuven immers gebruikt om fietsraces in te organiseren! Na afloop van het vooronderzoek werden alle sporen in de kijkvensters en de belangrijkste sporen in de proefsleuven zorgvuldig afgedekt met plastic en aarde.

3. Resultaten

3.1. Algemene waarnemingen

Bij de start van de werken bestond het terrein grotendeels uit akkerland. Perceel 200^p bestond uit weiland.

3.2. Stratigrafie

Stratigrafische observaties gebeurden enerzijds tijdens het graven van de proefsleuven zelf als tijdens de registratie van de bodemprofielen. Op basis van onze eigen vaststellingen op het terrein stelden we vast dat de stratigrafie lokaal bestond uit een 20 tot 30cm dikke, grijsbruine ploeglaag (Ap). Daaronder bevond er zich een B-horizont die 10 tot 30cm dik kon zijn. Deze gevlekte bruine B-horizont was zeer sterk gebioturbeerd. Onderaan was ze onscherp begrensd en vertoonde een grijze uitspoeling met daarin mangaan- en ijzeraccumulatie. De moederbodem (C) bestond over het algemeen uit een beige zandig lemige matrix met daarin roestverschijnselen. In het noordelijke, hoogst gelegen gedeelte en sommige lokale opduikingen centraal op het terrein bestond de bodem eerder uit lemig zand.

De aanwezigheid van een B-horizont heeft belangrijke implicaties voor de archeologische vaststellingen. Het is een algemeen bekend feit dat in dergelijke zandleem/leembodems sporen kunnen uitlogen. Hierdoor ontstaan in feite twee archeologische niveaus. Een eerste zogenaamd vondstenniveau bevindt zich net onder de ploeglaag. Dit komt overeen met het niveau dat standaard wordt aangelegd bij archeologisch onderzoek maar waar in dit geval enkel materiaal kan ingezameld worden. Een tweede zogenaamd sporenniveau bevindt zich op de grens tussen B-horizont en C-bodem. Hier zijn de sporen beter zichtbaar, alhoewel ze vaak eveneens in bepaalde mate uitgeloofd zijn en pas duidelijk worden wanneer de bodem relatief droog is.

Figuur 9: Profiel 5 – sleuf 7

3.3. Archeologische gegevens

3.3.1 Losse Vondsten

Verspreid over het terrein werden in de B-horizont kleine fragmenten handgevormd aardewerk aangetroffen, verschaald met chamotte, vermoedelijk te dateren in de IJzertijd. In sleuf 8 gaat het om 5 wandfragmenten reducerend gebakken aardewerk; in sleuf 14 om 2 wandfragmenten oxyderend gebakken aardewerk. De fragmenten in sleuf 12 konden niet geteld worden. In geen enkel geval kon het materiaal gekoppeld worden aan een archeologisch spoor.

3.3.2. Sporen en Structuren

Bij de aanleg van de proefsleuven is gebleken dat de archeologische sporen nauwelijks zichtbaar zijn t.g.v. de specifieke bodemeigenschappen. Het projectgebied wordt immers gekenmerkt door de aanwezigheid van een aanzienlijke B-horizont boven de zandlemige moederbodem. Bovendien bleek de bodem overal zeer sterk verstoord te zijn door bioturbatie. De aangetroffen archeologische sporen bleken in heel wat gevallen erg uitgelopen te zijn, waardoor niet altijd een definitief onderscheid gemaakt kon worden tussen archeologische en natuurlijke sporen.

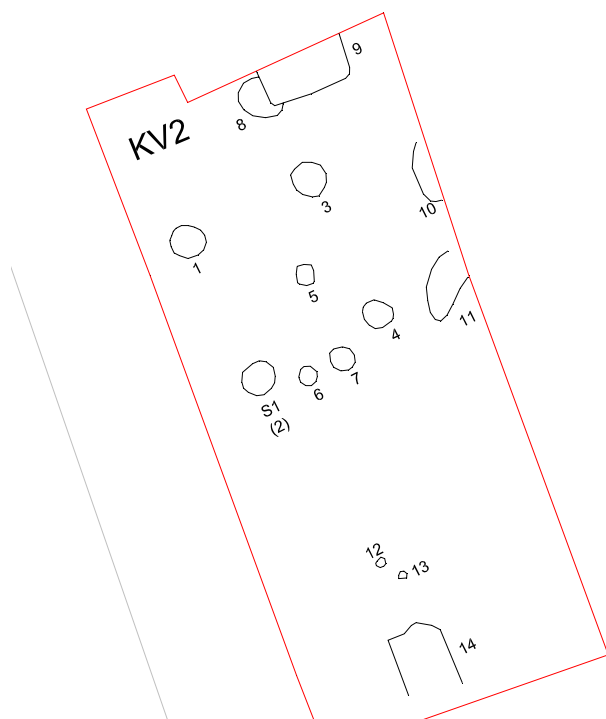
Uit het proefsleuvenonderzoek is gebleken dat de archeologische sporen zich concentreren in twee zones, met name in het noordelijke deel (KV 2 - KV 4) en in het zuidoostelijke deel (KV 5) van het projectgebied (cfr. bijlage 3).

KV2-KV4

Zoals hierboven reeds beschreven werd, was het niet altijd mogelijk om een duidelijk onderscheid te maken tussen archeologische en natuurlijke sporen. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of alle aangeduide sporen effectief te interpreteren zijn als archeologische sporen. In KV2 werd in elk geval een huisplattgrond aangesneden.

Figuur 10: KV2

Figuur 11: KV2

SL11/S1, KV2/1, KV2/3 en KV2/4 behoren tot dit gebouw. De diameter van de paalkuilen, variërend tussen 70 en 80cm, impliceert dat het aangesneden gebouw vrij grote afmetingen had. Uit het verkennend onderzoek kon niet opgemaakt worden of het om een één- of meerschepig gebouw ging. Evenmin kon opgemaakt worden hoe dit gebouw georiënteerd was (NZ of OW) of hoe dit gebouw geïnterpreteerd moet worden (hoofd- of bijgebouw). Op basis van het aardewerk uit twee paalkuilen, kan wel geconcludeerd worden dat het gebouw in de IJzertijd te dateren is⁶.

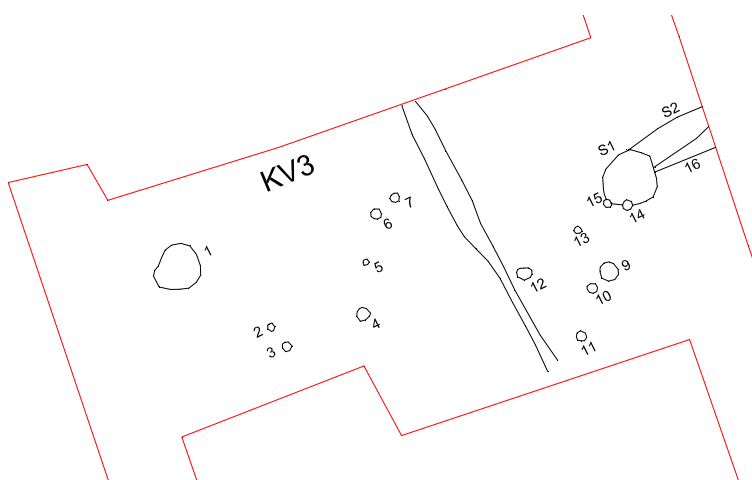
Figuur 12: Aardewerk uit SL11/S1 en KV2/4

Kuil KV2/14 heeft duidelijk een recentere oorsprong: het betreft in tegenstelling tot de paalkuilen uit de IJzertijd een zeer scherp afgelijnde kuil. Bovendien werd in de vulling een faïence-fragment aangetroffen, meer bepaald een bodemfragment van een bord met standing. Vermoedelijk moet ook kuil KV2/9 als een recente kuil beschouwd worden. Ook deze kuil wordt gekenmerkt door een scherpe aflijning en ook het vullingspakket vertoonde heel wat overeenkomsten met kuil KV2/14.

Uit de palenzwerm in KV3 kunnen voorlopig geen verregaande conclusies getrokken worden. In vergelijking met KV2 gaat het om vrij kleine paalkuilen, met een diameter variërend van 20cm tot 30cm. Slechts één kuil bleek gekenmerkt te zijn door grotere afmetingen (KV3/1). In dit kijkvenster werd ook een greppel met een breedte van ca. 57cm aangesneden. Voorlopig

konden uit de vulling geen aardewerkfragmenten gerecupereerd worden.

Vervolgonderzoek moet meer licht werpen op de datering en de functie van deze gracht.

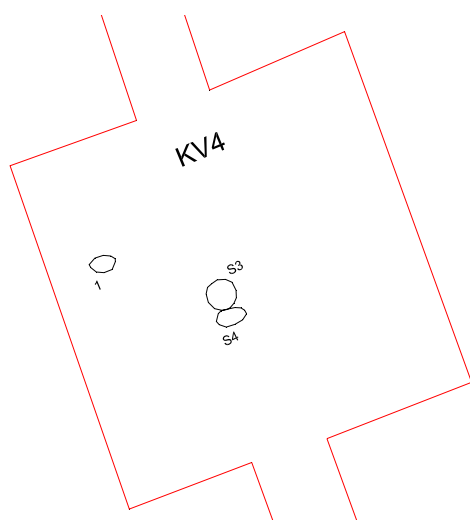
Figuur 13: KV3

⁶ Met dank aan Yann Hollevoet.

Figuur 14:KV3

In het oosten van het kijkvenster kwam een vrij grote cirkelvormige houtskoolrijke kuil met een diameter van 1,3m aan het licht, die mogelijk als een zgn. meiler geïnterpreteerd moet worden. Tijdens de aanleg van SL13 bleek duidelijk dat dit spoor beter zichtbaar was op een hoger niveau. Deze vaststelling, alsook de vaststelling dat dit spoor diverse andere, meer uitgeloopte, sporen oversnijdt, doet vermoeden dat dit spoor recenter is dan de paalkuilen. In meilers werd het brandhout door de kolenbranders zorgvuldig gestapeld. Deze werden zo rond mogelijk gemaakt omheen een centrale houten schoorsteen, waarin de brandende houtskool werd gegoten om de meiler te ontsteken. Het geheel werd afgedekt met plaggen, twijgen, stro, aarde edm. zodat de meiler hermetisch van de lucht afgesloten was. Door het zuurstofgebrek in de meiler werd het opgestapelde hout niet opgebrand, maar verkoold. Dit proces duurde enkele dagen; daarna kon de houtskool verzameld en opgeslagen worden.

Figuur 15:KV4

Figuur 16:KV4

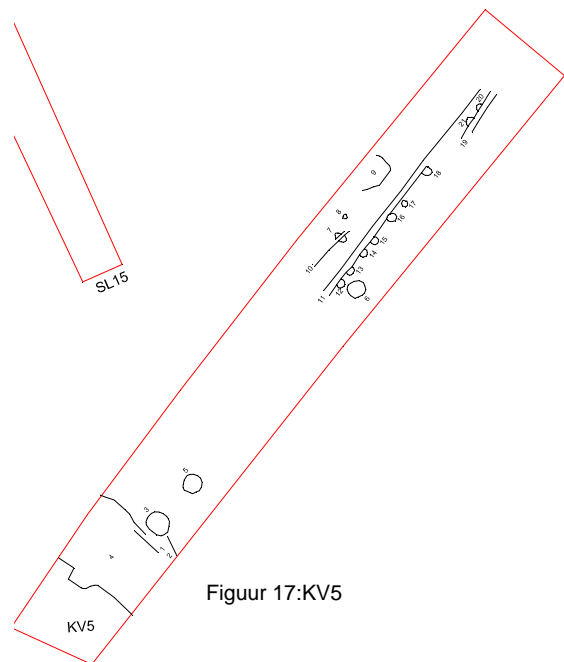
De paalkuilen in KV4 vertonen zeer veel overeenkomsten met de paalkuilen in KV2 en KV3. Het gaat opnieuw om uitgeloogde sporen met een lichtgrijze vulling.

KV5

Uit het verkennend onderzoek bleek dat ook in het zuidoosten van het projectgebied een cluster van archeologische sporen voorkwam. In het noordoosten van KV5 kwam een greppelsysteem aan het licht, bestaande uit drie smalle greppels. Telkens kwam aan één zijde een reeks paalkuilen voor. De onderlinge verhouding tussen de greppels en de paalkuilen kon voorlopig niet vastgesteld worden. De breedte van de greppels varieert tussen 15cm en 30cm. De diameter van de paalkuilen bedraagt ca. 40cm. De vulling van de paalkuilen in KV5 wijkt qua kleur en aflijning vrij sterk af van de paalkuilen aangetroffen in KV2, KV3 en KV4. We moeten hierbij wel opmerken dat KV5 gekenmerkt wordt door een zandleembodem, terwijl de bodem in het hoger gelegen KV2, KV3 en KV4 vooral zandig was.

In de nabijheid van deze greppels bevindt zich ook een opvallende houtskoolrijke kuil (KV5/6) met een diameter van ca. 90cm. De rand van de kuil bleek geen verbrandingsspatoren te vertonen. De diepte van deze kuil werd bepaald aan de hand van een boring (edelmanboor); de diepte bedroeg 30cm. In de boring werd geen archeologisch materiaal zoals verbrand bot aangetroffen. Mogelijk moet deze kuil geïnterpreteerd worden als een houtskoolbranderskuil (zgn. meiler).

In KV5 werd ook een erg brede gracht aangesneden; de maximale breedte bedraagt 3,7cm. Uit dit pakket werden drie fragmenten aardewerk gerecupereerd; vermoedelijk gaat het om Romeins aardewerk. Bij de aanleg van SL16 bestond de indruk dat deze structuur eigenlijk uit twee verschillende structuren bestond (SL16/S1 en S2). In één van deze grachten werd een randfragment van een Romeinse mortarium (wrijfschaal) aangetroffen⁷. Ten oosten van de gracht komen twee grote kuilen voor (KV5/3 en KV5/5), waarvan de interpretatie niet helemaal duidelijk is.

Figuur 17:KV5

KV1

In het zuidwestelijke deel van het projectgebied kwamen betrekkelijk weinig archeologische sporen aan het licht. Enkel in sleuf 6 en bijkomend, in KV1, bleken zich enkele archeologische sporen te concentreren. De twee kuilen die zich in KV1 bevonden, werden gecoupeerd. SL6/S1 is een cirkelvormig, lichtgrijs spoor, met een diameter van ca. 80cm, gekenmerkt door een komvormig profiel. De diepte van dit spoor bedroeg slechts 18cm. Uit de vulling kon geen aardewerk gerecupereerd worden.

SL6/S5 is een min of meer cirkelvormig, lichtgrijs spoor, met een maximale diameter van ca. 90cm, gekenmerkt door een houtskoolconcentratie in de kern. Uit de coupe blijkt dat de maximale diepte van dit spoor 23cm bedraagt. Zonder twijfel is dit spoor te interpreteren als een paalkuil. Ook uit dit vullingspakket kon geen aardewerk gerecupereerd worden.

⁷ Met dank aan Yann Hollevoet.

Figuur 18: SL6 S1

Figuur 19: SL6 S5

In SL6 komt ook een lichtgrijze greppel met een breedte van ca. 24cm voor. De diepte van deze greppel bedroeg 16cm. In doorsnede bleek dit spoor een vrij komvormig profiel te hebben. In het vullingspakket bevond zich een fragment steengoed, vermoedelijk Raeren, te dateren in de 17de-18de eeuw. In SL7 komt een zeer gelijkaardige en parallelle greppel voor. De diepte van deze greppel varieert tussen 7 en 4cm.

In de centrale zone van het projectgebied, met name de zone tussen SL11 en SL 15 komen verspreid over het terrein verschillende kuilen voor. In de meeste gevallen gaat het om zeer vage, uitgeloogde sporen, die mogelijk als de onderkant van paalkuilen geïnterpreteerd moeten worden.

4. Evaluatie en advies

In het projectgebied te Ruiselede-Ommegangstraat werden verspreid over het terrein een belangrijk aantal archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft grachten en greppels, paalsporen en kuilen die vermoedelijk restanten zijn van een aantal erven uit de IJzertijd en Romeinse tijd, naast een beperkt aantal structuren met een middeleeuwse en post-middeleeuwse datering. Landelijke erven uit de IJzertijd en Romeinse tijd worden gekenmerkt door een lage sporendensiteit en dit heeft gevolgen voor de evaluatie van het proefsleuvenonderzoek. Onderzoek te Kluizendok heeft aangetoond dat proefsleuven in een dergelijke context slechts 10 % van het werkelijk aanwezige sporenoppervlak aansnijden⁸. Het betreft dan in hoofdzaak grachten en greppels, terwijl de trefkans voor gebouwplattegronden daalt tot 6.5 %. Het rendement van een dergelijk onderzoek kan wel verhoogd worden door het graven van kijkvensters. Dit werd eveneens toegepast te Ruiselede-Ommegangstraat en zorgde steeds voor een positieve bevestiging.

De laatste jaren zijn in Oost- en West-Vlaanderen een aantal gelijkaardige sites gevonden tijdens proefsleuvenonderzoek. Ze kenmerkten zich steeds door een relatief lage densiteit aan sporen in de proefsleuven terwijl tijdens het daar opvolgend vlakdekkend onderzoek een uitgestrekt nederzettingslandschap aan het licht kwam⁹. Te Sint-Denijs-Westrem – *Flanders Expo* betrof het een aantal erven met huisplattegronden uit de Vroege IJzertijd en de Romeinse tijd. Te Evergem – *Kluizendok* trof men vooral restanten aan van een groot aantal erven uit de Romeinse tijd die zowel op de hogere gelegen delen als in de depressies ingepland waren. IJzertijdsporen waren in mindere mate aanwezig. Ook te Menen – *Kortewaagstraat* werd op een dergelijke manier een inheems-romeinse nederzetting aangesneden. Vaak bestaan dergelijke erven uit een omgracht areaal met één

⁸ P. Laloo et al., 2008a.

⁹ P. Laloo et al., 2008a & b; J. Hoorne et al. 2008a & b, Dhaeze & Verbruggen, 2007.

hoofdgebouw, enkele bijgebouwtjes en een waterput. Het voorkomen van veldgraven – over het algemeen brandrestengraven – is evenmin uitzonderlijk.

Op basis van voorgaand onderzoek lijkt het ons aannemelijk dat we het woonareaal uit de IJzertijd en/of Romeinse tijd ruim dienen te zien. De kijkvensters in de noordelijke sector van het terrein hebben een cluster aan sporen vrijgelegd. Dit geldt eveneens wat kijkvenster 5 betreft alhoewel we daar dienen rekening te houden dat een aantal sporen een middeleeuwse datering hebben. In kijkvenster 1 komen 2 grote paalkuilen voor die vermoedelijk tot een gebouwplattegrond behoren. Sleuven 6-7 en 11 t.e.m. 13 sneden een reeks grachten en greppels aan die mogelijk tot een enclosure-systeem horen. In deze sleuven komen bovendien verspreid een aantal (paal)kuilen voor. Hun aantal is weliswaar laag, maar gezien de lage trefkans op sporen op dergelijke landelijke sites is de kans groot dat ze deel uitmaken van grotere structuren. Bovendien vermeldden we in dit rapport reeds dat de zichtbaarheid van de sporen omwille van het bodemtype zeer slecht is. Dit betekent dat de kans groot is dat een aantal sporen tijdens het proefsleuvenonderzoek niet geregistreerd werden omdat ze ofwel te ondiep bewaard waren en niet in de C-bodem afgelijnd waren ofwel omdat ze niet leesbaar waren omwille van de natte weersomstandigheden.

Op basis van bovenstaande argumenten adviseren wij een oppervlakte van ca 1,5ha vlakdekkend op te graven (cfr. bijlage 4). Alhoewel de sporendensiteit en het vondstenaantal over het algemeen laag is op dergelijke landelijke sites, dient rekening gehouden te worden met vondstrijke sporencategorieën waarin eveneens organische resten bewaard blijven. Vaak bevinden zich in de directe nabijheid van huisplattegronden waterputten. Deze kunnen pas onderzocht worden na bemaling en bevatten vaak een grote hoeveelheid organisch materiaal dat bemonsterd en geconserveerd dient te worden. Ook in diepere paalsporen kan een gedeelte van het hout bewaard zijn. Sommige types Romeinse huisplattegronden kenmerken zich door de aanwezigheid van een potstal. In een dergelijk verlaagd stalgedeelte van een huis zijn eveneens vaak organische resten bewaard, naast een groot aantal scherven en ander afvalmateriaal. Alhoewel tijdens het vooronderzoek de aanwezigheid van een grafveld niet vastgesteld werd, kunnen we niet uitsluiten dat er op het terrein enkele veldgraven voorkomen.

Het type bodem in het projectgebied stelt specifieke eisen. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen een vondstenniveau en een sporenniveau. Er zou geargumenteed kunnen worden om 2 niveaus aan te leggen. Toch kan er wat ons betreft voor dit project ook gepleit worden om direct naar het sporenniveau af te graven (Concreet betekent dit tot op een diepte van minimaal 30 tot maximaal 60cm ten opzichte van het maaiveld.). Het vondstenniveau zal weinig ruimtelijke informatie leveren. En aangezien dergelijke landelijke sites zeer vondstenarm zijn, zal het eerste niveau ook op dit vlak weinig meerwaarde bieden. Ook wanneer direct naar het tweede niveau wordt afgegraven blijft de bodem zeer moeilijk leesbaar. Wij raden aan om de aan te werven archeologen – naast relevante ervaring wat onderzoek op IJzertijd- en Romeinse landelijke nederzettingen betreft – te selecteren op basis van ervaring in zandleemgebieden. Het type bodem heeft eveneens implicaties naar de praktische organisatie van de graafwerkzaamheden. Onder natte omstandigheden wordt het vlak onleesbaar. Maar wanneer zones te lang blootgesteld worden, zal de grond te sterk uitharden. Het lijkt ons raadzaam het onderzoeksvlak gefaseerd af te graven en te beschikken over water op het terrein.

Tot slot dienen bijzondere maatregelen getroffen te worden ter bescherming van de archaeologica tegen beschadiging en diefstal alsook om ongelukken te vermijden tijdens het onderzoek. Hier kan gedacht worden aan het volledig afsluiten van het werkterrein als aan het informeren van de buurt en gemeente (brochures, informatiepaneel,...).

Bibliografie

BOURGEOIS J., MEGANCK M. & SEMEY J. 1998, Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Gent.

DHAEZE W. & VERBRUGGE A. 2007, Archeologisch onderzoek langs de Kortewaagstraat te Menen (2006-2007) (Plangebied Menen-Oostuitbreiding), Zarren.

HOORNE J., BARTHOLOMIEUX B., DE MULDER G., DE CLERCQ W., RYSSAERT C., BERKERS M., DE DONCKER G., ISERBYT N. & KLINKENBORG S. 2008, Voorlopige resultaten van het preventief archeologisch onderzoek te Sint-Denijs-Westrem – Flanders Expo (stad Gent, provincie Oost-Vlaanderen): drie Gallo-Romeinse erven. Journée d'Arch  ologie Romaine – Romeinendag 2008: 67-72.

HOORNE J., DE MULDER G., RYSSAERT C., BARTHOLOMIEUX B., BERKERS M., DE DONCKER G., ISERBYT N., KLINKENBORG S. & BOURGEOIS J. 2008, Een voorlopige stand van zaken van het archeologisch noodonderzoek te Sint-Denijs-Westrem – Flanders Expo (Oost-Vlaanderen, België), fase 2007: nederzettingssporen uit de vroege en de late ijzertijd. *Lunula XVI*: 71-76.

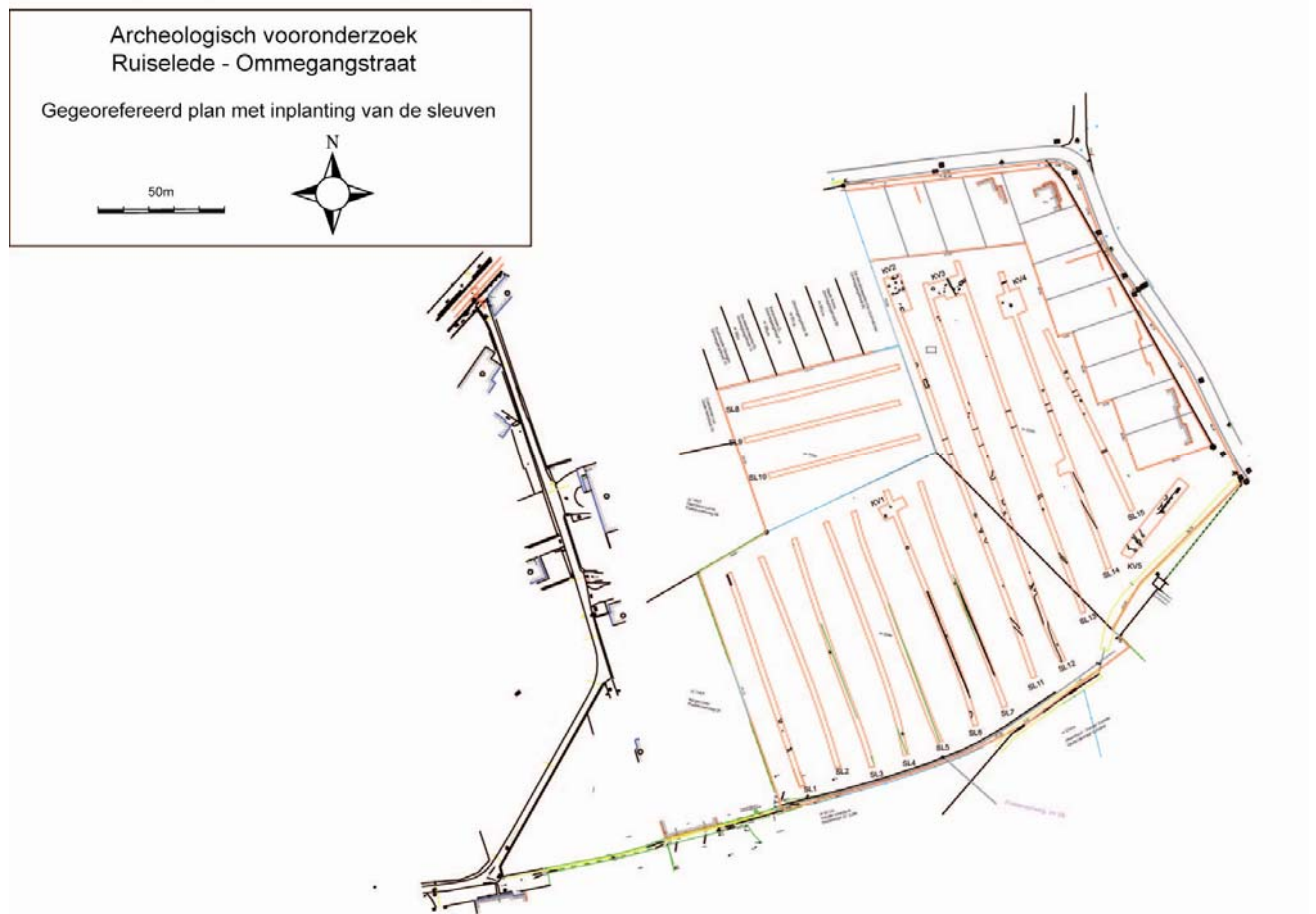
LALOO P., DE CLERCQ W., PERDAEN Y. & CROMBE P. 2008, Grootchalig nederzettingsonderzoek in een inheems-Romeins landschap. Resultaten 2006-2007 en voorlopig bilan van het preventief archeologisch onderzoek 'Kluizendok' in de gentse haven. Journée d'Arch  ologie Romaine – Romeinendag 2008: 73-84.

LALOO P., PERDAEN Y., DE CLERCQ W. & CROMBE P. 2008, IJzertijdsporen in een Romeins landschap te Kluizen (Evergem, provincie Oost-Vlaanderen, België). *Lunula XVI*: 77-86.

VERMEULEN F. & HAGEMAN B. 1997, Opgravingen te Ruiselede Poelvoorde 1996, in: Oud Ruysselede. Heemkundig Tijdschrift Doomkerke, Kruiskerke, Ruiselede, jg. 14, nr. 1, 3-17.

Bijlagen

1. Gegeorefereneerd plan met inplanting van de proefsleuven

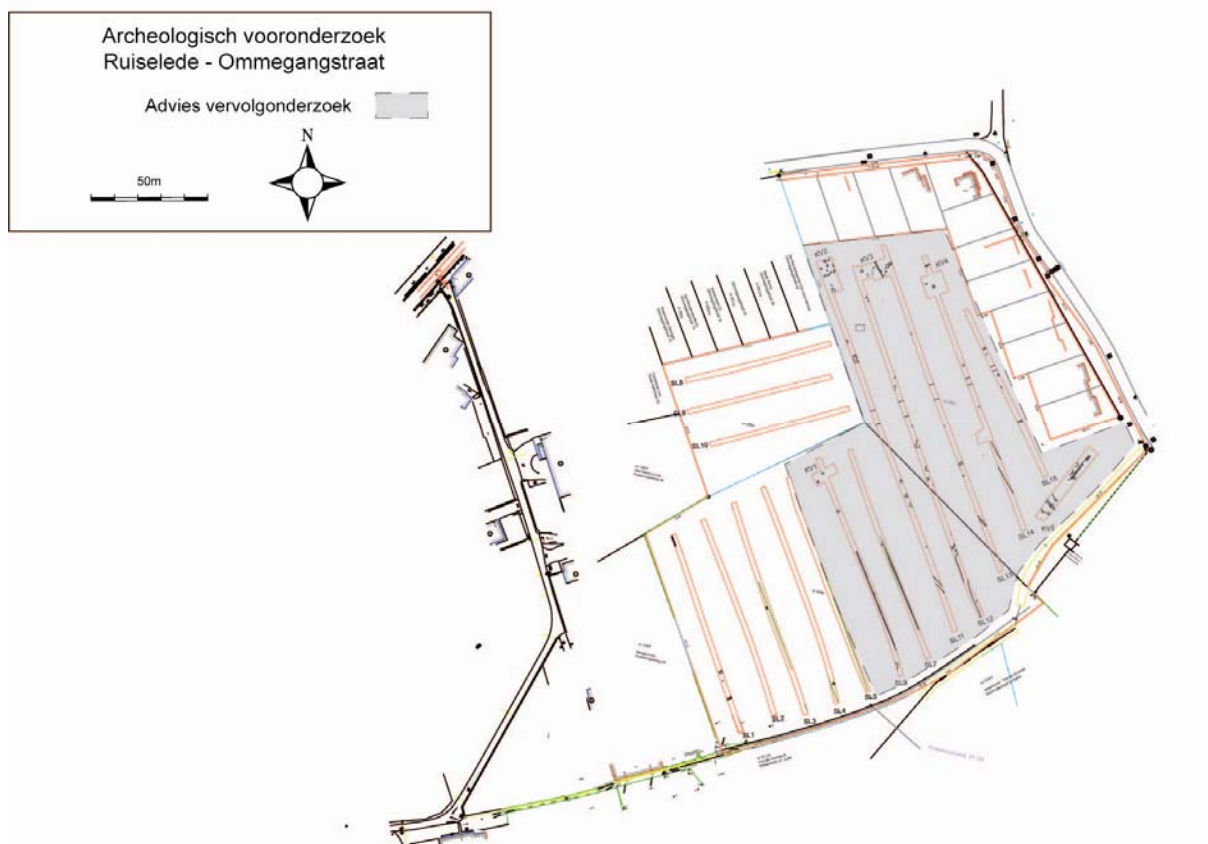

2. Omtrek en oppervlakte van de proefsleuven

Proefsleuf	Omtrek	EH	Oppervlakte	EH
		m		m²
1	186,07	m	179,91	m ²
2	180,56	m	180,64	m ²
3	193,47	m	197,52	m ²
4	197,62	m	197,04	m ²
5	197,75	m	195,73	m ²
6	201,42	m	197,36	m ²
7	193,11	m	184,33	m ²
8	130,47	m	135,12	m ²
9	129,18	m	122,91	m ²
10	125,99	m	115,89	m ²
11	339,26	m	351,20	m ²
12	321,03	m	330,85	m ²
13	298,27	m	300,60	m ²
14	252,35	m	253,91	m ²
15	161,50	m	198,60	m ²
16		m		m ²
KV1	30,70	m	48,69	m ²
KV2	43,54	m	95,77	m ²
KV3	39,84	m	84,94	m ²
KV4	37,98	m	90,10	m ²
KV5	83,05	m	177,13	m ²
TOTAAL	3343,16	m	3638,24	m²

3. *Überzichtsplan*

4. Overzichtsplan met archeologisch advies

5. Spoorformulieren

Sleuf 1

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie		(paal)kuil		greppel	
03. Vorm	Vrij onregelmatig				
04. Textuur	Zand	Zandleem	Zand	Zand	
05. Kleur	Grijs	Grijsbruin	grijsbruin	Donkerbruin	
06. Inclusies	Vrij veel HKspikkels Roestvlekjes	BSspikkels	Weinig HKspikkels Weinig BS brokjes		
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Vrij sterk gebioturbeerd	
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Windval?				
03. Vorm	Ovaal				
04. Textuur	Zand				
05. Kleur	Lichtgrijs				
06. Inclusies	Verbrand bot, HKspikkels Roestvlekken				
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd				
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Kuil				
03. Vorm	Rechthoekig, met afgeronde hoeken				
04. Textuur	Zand				
05. Kleur	Donker grijsbruin				
06. Inclusies	HKspikkels, BSbrokjes				
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd				
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Lijkt vrij recent te zijn				

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	(Paal)kuil	Kuil? Windval?	Kuil? Windval?	Greppel	Paalkuil
03. Vorm	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Nauwelijks af te lijnen	Lineair	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zandleem	Zand	Zand	Zand, HK
05. Kleur	lichtgrijs	Lichtgrijs, Zwarte vulling aan oostelijke zijde	Lichtgrijs	Lichtgrijs tot lichtbruin	Lichtgrijs, Zwarte kern
06. Inclusies	Vrij veel HKspikkels, roestvlekken, kiezel		HKbrokjes, BSspikkels, vrij veel roestvlekken		Concentratie HKbrokken
07. Verstoring	Matig gebioturbeerd		Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	
08. Archaeologica				AW 1 ooraanzet Raeren	
09. Datering				Post-Middeleeuwen	
10. Opmerking	Gecoupeerd	Niet ingetekend (verdwenen tgv fietsactiviteit)	Niet ingetekend (verdwenen tgv fietsactiviteit)	Gecoupeerd	In Kijkvenster 1 Gecoupeerd

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	Kuil? Natuurlijk?	Kuil	(Paal)kuil		
03. Vorm	Vrij onregelmatig	Vrij cirkelvormig	Cirkelvormig		
04. Textuur	Zand	Zand	Zand		
05. Kleur	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Lichtgrijs		
06. Inclusies	Zeer weinig HKspikkels	Lokaal HKbrokjes, zeer veel roestvlekken	Weinig tot geen HKspikkels		
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd		
08. Archaeologica		AW 1 wandfragment (Red.)			
09. Datering		Middeleeuws?			
10. Opmerking	Niet ingetekend (verdwenen tgv fietsactiviteit)		Bioturbatie vooral thv de randen		

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Greppel	(Paal)kuil			
03. Vorm	Lineair	Cirkelvormig			
04. Textuur	Zand	Zand			
05. Kleur	Donkerbruin	Lichtgrijs			
06. Inclusies	Weinig HKspikkels, BSspikkels	Weinig inclusies, roestvlekken			
07. Verstoring		Weinig gebioturbeerd			
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Verstoord door drainagebuis	Vrij homogene vulling			

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Paalkuil	Kuil	Kuil	Kuil	Kuil
03. Vorm	Cirkelvormig	Cirkelvormig?	Vrij rechthoekig	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Lichtgrijs	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin
06. Inclusies	HKspikkels	Vrij veel HKspikkels, weinig BSspikkels	BSspikkels, HKspikkels		
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd	Weinig verstoring		Meer gebioturbeerd dan S3	
08. Archaeologica	AW 1 wandfragment (Red.)				
09. Datering	IJzertijd				
10. Opmerking	Vrij sterk uitgelopen	Slechts gedeeltelijk in de proefsleuf	Lijkt vrij recent te zijn		

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	Gracht	2 oversnijdende kuilen	Kuil	Kuil? Natuurlijk?	(Paal)kuil?
03. Vorm	Lineair		Zeer onregelmatig		Cirkelvormig
04. Textuur	Zand, Kleiige concentraties	Zand	Zand	zand	Zand
05. Kleur	Donkerbruin, blauwe concentratie	Kuil tegen de sleufwand bestaat uit HK concentratie	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Lichtgrijs
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica	BSfragm, tegelfragm, leisteen				
09. Datering					
10. Opmerking		Gecoupeerd Bestaat uit twee kuilen		Gecoupeerd Slechts 7cm diepte	

01. Spoor	11	12	13	14	15
02. definitie	Greppel				
03. Vorm	Lineair				
04. Textuur	Zand				
05. Kleur	Donkerbruin				
06. Inclusies	BSfragmentjes				
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd				
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	16	17	18	19	20
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Gracht	Kuil	Gracht?	Kuil? Natuurlijk?	Kuil
03. Vorm	Lineair	Cirkelvormig?	Lineair		
04. Textuur	Zandig	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Lichtbruin	Lichtgrijs	Witgrijs	Lichtgrijs	Licht tot donkergrijs
06. Inclusies	HKspikkels	Hkspikkels en Bspikkels	HKbrokken en –spikkels	Hkspikkels	Concentraties HK
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Zeer vage aflijning	Sterke uitloging	Sterke uitloging	Sterke uitloging	

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	Kuil? Gracht?	Gracht	(paal)kuil	(paal)kuil	(paal)kuil
03. Vorm	Onregelmatig		Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Witgrijs	Donkerbruin-blauw-groen	Licht tot donkerbruin	Licht tot donkerbruin	Licht tot donkerbruin
06. Inclusies	Roestvlekken		HKspikkels	HKspikkels	Hkspikkels
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering		Vrij recent			
10. Opmerking	Sterk uitgeloozd				

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Kuil	Greppel	Kuil	Gracht	Greppel
03. Vorm	Cirkelvormig	Lineair	Cirkelvormig	Lineair	Lineair, afbuigend
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Zwarte kern	Donkerbruin	Donkerbruin	Dbr, groen, blauw	Lichtgrijs
06. Inclusies	HK concentratie	HKspikkels, BSpikkels			
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd				
08. Archaeologica					
09. Datering				Recent?	
10. Opmerking	=KV3/		Oversneden door S2 Niet meer zichtbaar in het KV		Sterke uitloging Verband met S6?

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	Greppel	(Paal)kuil	(Paal)Kuil	(Paal)Kuil	
03. Vorm	Lineair	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	
05. Kleur	Lichtgrijs	Licht tot donkerbruin	Lichtgrijs	Lichtgrijs	
06. Inclusies		HKspikkels, roestvlekken			
07. Verstoring			Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	
08. Archaeologica	AW 2 wandfragmenten (Oxyd)				
09. Datering	IJzertijd?				
10. Opmerking	Verband met S5?		Sterk uitgeloozd	Sterk uitgeloozd	

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Gracht	Gracht	(Paal)kuil	(Paal)Kuil	(Paal)kuil
03. Vorm	Lineair	Lineair	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Donkergrijs	Dbr, groen, blauw	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Lichtgrijs
06. Inclusies	BSfragmenten, tegelfragmenten		HKspikkels, roestvlekjes	HKspikkels, roestvlekjes	
07. Verstoring					Sterk gebioturbeerd
08. Archaeologica	AW Randfragment, ooraanzet, tegelfragment				
09. Datering	Post-Middeleeuwen	Recent?			
10. Opmerking		Cfr. SL11/S6, SL12/S7, SL13/S4, SL15/S3			Sterk uitgelooagd

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	Kuil?	Greppel			
03. Vorm	Onregelmatig	Lineair			
04. Textuur	Zand	Zand			
05. Kleur	Lichtbruin	Lichtgrijs			
06. Inclusies	Roestvlekken, HKspikkels				
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking		Sterk uitgelooagd			

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Kuil	(Paal)kuil?	Gracht	(Paal)kuil	Greppel
03. Vorm	Rechthoekig met afgeronde hoeken	Cirkelvormig	Lineair	Cirkelvormig	Lineair
04. Textuur	zandleem	zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Donkergrijs	Licht tot donkergrijs	Dbr, groen, blauw	Donkergrijs	Lichtgrijsbruin
06. Inclusies		HKbrokken		HKbrokken	
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd		Sterk gebioturbeerd	
08. Archaeologica					
09. Datering			Recent?		
10. Opmerking					Verband met SL13/S5?

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	(Paal)kuil				
03. Vorm	Cirkelvormig				
04. Textuur	Zand				
05. Kleur	Lichtgrijs				
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Sterk uitgelooagd				

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Paalkuil	Paalkuil	Paalkuil	Paalkuil	Paalkuil? Natuurlijk?
03. Vorm	Cirkelvormig		Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand		Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Lichtgrijs		Lichtgrijs	Lichtgrijs	Lichtbruin
06. Inclusies	HKspikkels		HKspikkels roestvlekken	HKspikkels	Weinig HKspikkels
07. Verstoring	Vrij sterk gebioturbeerd		Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Matig gebioturbeerd
08. Archaeologica				AW 3 wandfragmenten (Oxyd)	
09. Datering				IJzertijd	
10. Opmerking	Sterk uitgelooagd	= SL11/S1	Zeer vage aflijning	Zeer vage aflijning	

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	Paalkuil? Natuurlijk?	Paalkuil? Natuurlijk?	(Paal)kuil Natuurlijk?	Kuil	Natuurlijk?
03. Vorm	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Vrij rechthoekig	Eerder cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Lemig
05. Kleur	Beigegeel	Beigegeel	Witgrijs	Donkerbruin	Witgrijs
06. Inclusies	HKspikkels, roestvlekken	Meer roestvlekken dan S6	Zeer veel roestvlekken	Veel HKbrokken	
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Nauwelijks gebioturbeerd	
08. Archaeologica				AW	
09. Datering				Recent?	
10. Opmerking			Zeer vage aflijning	Zeer homogene vulling	

01. Spoor	11	12	13	14	15
02. definitie	Natuurlijk?	(Paal)Kuil?	(Paal)Kuil?	Kuil	
03. Vorm	Wigvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Vrij rechthoekig	
04. Textuur	Lemig	Zand	Zand	Zand	
05. Kleur	Witgrijs	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Donkerbruin	
06. Inclusies	Weinig HKspikkels			Veel HKbrokken, BSfragmenten	
07. Verstoring		Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd		
08. Archaeologica				AW 1 bodemfragment faïence	
09. Datering					
10. Opmerking		Zeer vage aflijning	Zeer vage aflijning	Cfr. KV2/S9 Zeer homogene vulling	

01. Spoor	16	17	18	19	20
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil
03. Vorm	Onregelmatig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Donkerbruin	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Licht tot donkergrijs
06. Inclusies	Roestvlekken, HKbrokken		Hkspikkels	Hkbrokken, roestvlekken	
07. Verstoring	Matig gebioturbeerd		Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Vrij scherp afgelijnd	Zeer vaag afgelijnd	Scherper afgelijnd dan S2	Zeer vaag afgelijnd	Zeer vaag afgelijnd

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	(Paal)kuil	(Paal)kuil	Greppel	(Paal)kuil	(Paal)kuil
03. Vorm	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Lineair	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	donkerbruin	donkerbruin	Grijsbruin	Lichtgrijs	Lichtgrijs
06. Inclusies	Roestvlekken	HKspikkels	Zeer veel roestvlekken, weinig HKspikkels	Vrij veel roestvlekken	HKspikkels, roestvlekken
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking			Vrij vaag afgelijnd	Vaag afgelijnd	Vaag afgelijnd

01. Spoor	11	12	13	14	15
02. definitie	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil
03. Vorm	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zand	Zand	Zand
05. Kleur	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Donkerbruin	Donkerbruin
06. Inclusies	Veel roestvlekken	HKspikkels	HKspikkels		
07. Verstoring			Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd	Sterk gebioturbeerd
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Vrij homogene vulling	Vrij scherp afgelijnd	Zeer vaag afgelijnd		Vaag afgelijnd

01. Spoor	16	17	18	19	20
02. definitie	Greppel?				
03. Vorm	Lineair				
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Verband met SL13/S2				

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	(Paal)kuil				
03. Vorm	Cirkelvormig				
04. Textuur	Zand				
05. Kleur	Lichtgrijs				
06. Inclusies	HKbrokjes, roestvlekken				
07. Verstoring	Sterk gebioturbeerd				
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Zeer sterk uitgelopen				

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	1	2	3	4	5
02. definitie	Gracht	Gracht ?	Kuil	Gracht	Kuil
03. Vorm	Lineair	Lineair	Cirkelvormig	Lineair	Cirkelvormig
04. Textuur	Zand	Zand	Zandleem	Zandleem	Zandleem
05. Kleur	Lichtgrijs		Lichtgrijs	Lichtgrijs	Lichtgrijs
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica	AW 1 randfragment mortarium			AW 3 wandfragmenten (Oxyd)	
09. Datering	Romeins			Romeins?	
10. Opmerking					

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie	Kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil	Kuil	Greppel
03. Vorm	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig		Lineair
04. Textuur		Zandleem	Zandleem		
05. Kleur	Zwart	Lichtgrijs	Lichtgrijs	Donkerbruin	Donkerbruin
06. Inclusies	HKconcentratie				
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking	Kolenbranderskuil?				

01. Spoor	11	12	13	14	15
02. definitie	Greppel	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil
03. Vorm	Lineair	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig
04. Textuur	Zandleem				
05. Kleur	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	16	17	18	19	20
02. definitie	(Paal)kuil	(Paal)kuil	(Paal)kuil	Greppel	(Paal)kuil
03. Vorm	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Cirkelvormig	Lineair	Cirkelvormig
04. Textuur					
05. Kleur	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin	Donkerbruin
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	21	2	3	4	5
02. definitie	(Paal)kuil				
03. Vorm	Cirkelvormig				
04. Textuur					
05. Kleur	Donkerbruin				
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					

01. Spoor	6	7	8	9	10
02. definitie					
03. Vorm					
04. Textuur					
05. Kleur					
06. Inclusies					
07. Verstoring					
08. Archaeologica					
09. Datering					
10. Opmerking					